

Pedagogisch profiel

1. Algemene uitgangspunten

Missie

YAR Vlaanderen biedt jongeren een kans om hun leven weer op de sporen te krijgen. Centraal hierin staan twee programma's: YAR Coaching in de provincies Limburg, Antwerpen, Vlaams-Brabant|Brussel en Oost-Vlaanderen en YAR Wonen in de provincie Limburg en de stad Antwerpen en haar districten. Deze programma's laten jongeren ervaren dat zij zelf verantwoordelijk zijn voor hun keuzes. Niemand anders. En dat het maken van bewuste keuzes de eerste stap is om hun leven of woonsituatie zélf in handen te nemen. Beide programma's worden mee mogelijk gemaakt door een ruim netwerk van partners en vrijwillige medewerkers.

Visie

In de visie maakt elk individu altijd deel uit van een gemeenschap waarin wederzijds respect, erkenning en vertrouwen centraal staan.

Het is net die gemeenschap die de basis vormt van YAR Coaching en YAR Wonen.

Er wordt bewust gekozen voor vermaatschappelijking. Zorg brengen in de maatschappij door de maatschappij in de zorg te betrekken. Het uitgangspunt is dat er voor gekozen wordt om rond de jongeren te gaan staan met de boodschap: "We gaan dit samen aanpakken, we gaan dit samen oplossen, je staat er niet alleen voor."

De vertegenwoordiging van de maatschappij wordt oa gevonden in vrijwillige medewerkers. Mensen die al dan niet opgeleid zijn, al dan niet op de arbeidsmarkt actief zijn, al dan niet ervaring hebben, al dan niet een partner hebben, al dan niet zelf kinderen hebben...Een mens die iets wil bijdragen en vanuit hun engagement de jongere, die een hulpvraag heeft, mee op sleeptouw neemt.

Een andere belangrijke stakeholder zijn de partnerorganisaties.

YAR Vlaanderen wil vanuit de maatschappelijke rol en dagelijkse opdracht mee bouwen aan een duurzame en solidaire samenleving.

Zo is het ook met de partners, organisaties en/of bedrijven die de visie van YAR Vlaanderen onderschrijven. Zij maken de programma's kenbaar via hun communicatiekanalen en stimuleren hun medewerkers om een vrijwillig engagement op te nemen.

Sommige partners creëren ook vanuit hun eigen activiteiten nieuwe mogelijkheden voor jongeren, zoals bijvoorbeeld tewerkstelling, stageplaatsen, logistieke ondersteuning, ... Hierdoor vormen zij een onmisbare meerwaarde en maken zij een wezenlijk onderdeel uit van de gemeenschap die YAR Vlaanderen rond de deelnemende jongeren opbouwt.

2. Doelgroep

YAR Vlaanderen werkt qua profiel met jongeren die zeer uitdagende issues op verschillende levensdomeinen met zich meedragen.

Jongeren die meerdere jaren als moeilijk hebben ervaren en ervaringen achter de rug hebben met extreme welzijnsbehoeften en vaak een geschiedenis van misdrijven en hulpverlening.

Vaak stellen deze jongeren disruptief en uitdagend gedrag vanuit een opeenvolging van ongunstige ervaringen, zoals misbruik, trauma, verwaarlozing en een kwetsbare mentale gezondheid.

De methodiek is ontwikkeld voor een specifieke groep jongeren.

Bij elke aanmelding wordt bekeken of een jongere binnen het profiel past, aan de hand van de criteria uit de doelgroepomschrijving. Daarnaast is het belangrijk om in het achterhoofd te houden dat een jongere 'op papier' niet dezelfde is als wie de jongere 'echt' is. De eerste momenten zijn er dan ook om te bekijken of de jongere binnen de doelgroep past, en klaar is om binnen de programma's aan de slag te gaan.

Dit wordt gedaan aan de hand van

- de informatie van de verwijzer
- informatie uit de (hulpverlenings)context van de jongere
- de informatie van de jongere zelf tijdens het oriëntatiemoment
- verdere individuele contacten met de vrijwillige medewerker in het voortraject.

Een beslissing omtrent een al dan niet deelname wordt steeds genomen door het team van professionele medewerkers. Ook bij twijfel wordt dit op teamniveau besproken.

Voor verdere details rond de indicaties en contractindicaties verwijzen we naar het draaiboek YAR Coaching en draaiboek YAR Wonen.

3. Methodiek

In de methodiek staat de jongere en dus het individu centraal. Een samenleving bestaat uit individuen. Het versterken van het individu of de jongere, heeft als logisch gevolg een sterkere samenleving. Hoewel YAR Vlaanderen de meerwaarde erkent in het werken met de context rond de jongere (gezin, familie), wordt er voornamelijk ingezet op het werken met de jongere zelf.

Jongeren worden op een zeer specifieke manier geworven dat met het opbouwen van vertrouwen begint. Vooraleer jongeren instappen, krijgen ze alle informatie en wordt er niets verscholen gehouden. Enkel door een aanbod te zijn, waarbij jongeren in alle vrijheid en gebaseerd op een visie voor zichzelf kunnen kiezen om in de programma's te stappen, krijgt men een authentieke deelname. Het uitgangspunt is dat enkel met de bereidheid om een "neen" te horen een authentieke "ja" bekomen kan worden.

De doelstellingen die jongeren voor zichzelf stellen, zijn een middel om aan persoonlijke ontwikkeling te doen. Jongeren worden ondersteund om hun grenzen te verleggen, om kritisch te blijven kijken naar hun omgeving en zichzelf en om over drempels te stappen. Professionele en vrijwillige medewerkers nemen niet over (helpen) maar ondersteunen en bekrachtigen de persoonlijke groei hoe klein of gestaag ook. In dit uitgangspunt is één autonome stap van de jongere veel meer waard dan tien stappen waarbij hulp (overnemen) een determinerende factor was.

De professionele en vrijwillige medewerkers stellen zich neutraal op en hebben geen oordeel of mening over het reilen en zeilen van de jongeren. De coaching is gebaseerd op de feiten (wat gebeurde er?) niet op de interpretaties of meningen (welke betekenis geef je?). Meer specifiek kijken de medewerkers naar hoe de feiten in lijn zijn met het engagement dat de jongere voor zichzelf heeft uitgesproken. Er wordt niet over goed of fout gesproken. Dat zou binnen het domein van oordeel vallen. Als de jongere zijn | haar woord houdt, doet hij | zij wat er vooropgesteld werd. Zo niet wordt er samen gekeken naar hoe het in de toekomst anders kan of wel in lijn is met het uitgesproken engagement.

In de aanpak naar jongeren toe worden aspecten vanuit criminologische, psychologische, filosofische en pedagogische ontwikkelingsvelden samengebracht. In plaats van uitsluitend in te zetten op gedrags- of delictgerelateerde onderwerpen wordt er rekening gehouden met het verleden en ontwikkeling van jongeren.

Het programma voor risicojongeren focust niet uitsluitend op gedrag en het reguleren ervan maar ook op de diepgewortelde oorzaken van het gedrag. Vaak onderliggende ontwikkelings- en psychologische drijfveren. Bijvoorbeeld woede, inzicht over oorzaak | gevolg, herkadere van gebeurtenissen en empathie naar slachtoffers toe. Ook al betreft het geen therapeutisch programma, worden een we een aantal processen in gang gezet waarbij de therapeutische behoeften van risicojongeren mee in rekening worden gebracht.

De interventie is gebaseerd op allerlei succesvolle processen | tools en resulteren in een unieke aanpak vanuit het beste van verschillende werelden.

Tools uit de cognitieve gedragstherapie, rationele emotieve therapie, waarderend onderzoek, groepsdynamica, positieve psychologie, ervaringsleren en ontologie.

Cognitieve gedragstherapie en rationele emotieve therapie zijn technieken die vaak in de trainingen en coachingsgesprekken naar voren komen. Het therapeutisch luik wordt niet geambieerd maar er wordt stilgestaan bij hoe het denken, het voelen en acties mekaar beïnvloeden. Door een

YAR

Vlaanderen

praktische benadering van persoonlijke doelstellingen en dagdagelijkse issues waar jongeren tegen aanlopen, tracht men patronen van gedragingen te doorbreken door wat jongeren over zichzelf denken kritisch te benaderen en aan te tonen dat de betekenis die zij aan gebeurtenissen geven voor interpretatie vatbaar is. Wat zou een andere interpretatie van dezelfde gebeurtenis teweeg kunnen brengen? Zou dat de acties positief kunnen beïnvloeden?

Een andere tool is het **waardierend onderzoek en positieve psychologie**. De focus ligt hier niet op “wat werkt er niet in je leven?” Er wordt eerder stilgestaan bij wat er wel werkt, wat er hun leven wel de moeite waard maakt en er wordt ingezet op het algemeen welzijn.

Dit gebeurt indirect door de nadruk te leggen op hun verwezenlijkingen, hen dit expliciet te laten benoemen in groepsbijeenkomsten en dit veelvuldig te bekrachtigen.

Er wordt ingezet op het verbreden van hun netwerk en relaties (vrijwillige coaches en andere jongeren) en trachten door sociale projecten, waarin de jongeren samen met hun coach iets kunnen terug doen voor de samenleving, een gevoel van betekenis te geven.

Door erover te praten in **groep** creëren we een **dynamiek** waarbij het vertrouwen groeit, het engagement in het nastreven van een positieve verandering groter wordt en een positief beeld van de toekomst het gedrag in het heden beïnvloedt. Ze vinden op die manier ook (h)erkenning bij en in mekaar.

Met **ervaringsleren** wordt vooral een element gebracht waarbij theorie en praktijk hand in hand gaan. Voor vele mensen is de ervaring in een buitenoefening of een hoogteparcours veel waardevoller om te ontdekken hoe een bepaalde benadering je tegenhoudt zowel op 10 meter hoogte als in je leven.

Verder wordt er, voornamelijk tijdens de residentiële trainingsweek, een veilige omgeving gecreëerd waarin de jongeren kunnen leren en ervaren. Vb. hun woord geven tav basisregels, delen over zichzelf, ruimte krijgen om hun emoties te laten zijn.

Het werken met vrijwillige medewerkers is een fundamentele keuze van YAR Vlaanderen en een belangrijke hoeksteen binnen de werking. Voor de jongeren is het van belang dat ze zien dat er mensen zijn die zich onvoorwaardelijk (100% engagement/commitment) voor hen inzetten en dat er volwassenen zijn die ze kunnen vertrouwen. In die zin vormen vrijwillige medewerkers een groot kapitaal binnen de organisatie. Binnen het vaste format, geven zij concreet gestalte aan de invulling ervan en zijn ze cruciaal voor het slagen van zowel het YAR Coaching– als van het YAR Wonen programma.

Het werken met vrijwillige medewerkers heeft ook een maatschappelijk effect. De wederzijdse beeldvorming tussen jongeren en vrijwillige medewerkers en partners verandert.

De jongeren krijgen een ander beeld van volwassenen en vice versa.

De zijnsleer of **ontologie** is een onderdeel waarmee de trainingen, om mensen persoonlijk te ontwikkelen, door gevormd worden. Door in de vraagstelling te gaan staan van “wie je bent” worden er een aantal openingen gecreëerd en invalshoeken aangeboden die mensen de kritisch vraag doet stellen over wat het betekent om als mens “te zijn”. De invalshoeken zorgen voor een opening waarbij mensen verder kunnen exploreren wat mogelijk is.

4. Theoretische basis

In een gecombineerd herstelmodel wordt uitgegaan van verschillende aspecten. Het zichtbare gedrag of de acties van een jongere. De onderliggende behoefte of waarom een jongere een bepaalde actie stelt. En een gelaagde interventie die er tegenover wordt gesteld. Met andere woorden het herkennen van een bepaald gedrag, herkennen welke psychologische behoefte hier achter schuil gaat en dus een interventie opbouwen die afgestemd kan worden op die behoefte.

Men vertrekt vanuit de fundamentele overtuiging dat jongeren niet moeten worden gedefinieerd door het verleden en anders in het leven kunnen staan door het heden anders aan te pakken en zichzelf her uit te vinden.

De aanpak is gefaseerd en focust op het leggen van een relatie (of rapport) enerzijds en interacties over wat er speelt anderzijds. Deze gefaseerde opbouw maakt de weg vrij voor tussenkomsten op maat op een manier die echt een verschil kan maken.

Basis

Het *eerste (basis) niveau* is gebaseerd op het idee van een “doorbraak bekomen”, dat wil zeggen dat jongeren kunnen worden ondersteund om hun huidig leven aan te pakken en zo voor zichzelf een “beter” leven en “betere” resultaten te verkrijgen.

Men doet dit door de mogelijkheid dat het programma is, uit te spreken op een oriëntatiemoment. Jongeren herkennen zich in mekaars moeilijkheden en zien hoop en opportuniteit in een leven waarin ze “succesvol zijn” reeds hebben opgegeven.

Instabiel en chaotisch leven

Het *tweede niveau* van het model volgt Maslow's hiërarchie van behoeften (cfr. pyramide van Maslow), die stelt dat gezonde psychologische groei alleen kan plaatsvinden als aan de basisbehoeften op het gebied van fysiologie en veiligheid is voldaan.

Wat men zet in het gedrag van jongeren is vooral uitdagend gedrag (agressie, fuges, zelfverwonding), instabiele en onduidelijke woonsituaties, druggebruik, ondermaats slaapritme en hygiëne, aanstootgevend taalgebruik, slechte voedingsgewoontes, ongepaste relaties, te veel vertrouwen op leeftijdsgenoten...

Als gevolg hiervan is het tweede niveau van het model de behoefte aan ondersteuning om zich te concentreren op het opbouwen van structuur en routine in het dagelijks leven, vb. veilige accommodatie, regelmatige maaltijden, regelmatige bedtijden, persoonlijke hygiëne, educatieve routine, consistente grenzen en verwachtingen van gedrag.

Op de residentiële trainingsweek wordt er gewerkt met een rigide structuur van 's ochtends vroeg tot 's avonds laat waar beweging, ontspanning, cursus, basisregels en emotionele, fysieke veiligheid de rode draad vormen.

Opbouwen van vertrouwen en relatie

Zodra er aan deze basisbehoeften is voldaan, acht men de jongeren klaar om open te staan voor het ontwikkelen van vertrouwensrelaties met volwassenen. Als gevolg hiervan richt het *derde niveau* zich op medewerkers die met jongeren werken om constructieve relaties op te bouwen. Hiervoor telt men op professionele en vrijwillige medewerkers die een coachende rol aannemen en de jongeren benaderen als evenwaardig en capabel.

Het zichtbare gedrag van jongeren evolueert naar een ontspannen houding, het opbouwen een vertrouwensband met een aantal medewerkers, grotere bereidheid om routines en regels na te komen, aanhoudende issues in relaties met leeftijdsgenoten en emotionele uitbarstingen. Jongeren hebben hier behoefte aan volwassenen die als voorbeeld kunnen dienen en er ontwikkelt zich een nood aan veiligheid en geborgenheid. We bieden dit door vast te houden aan structuur en routines, men biedt duidelijke grenzen en men zet in op 1 op 1 contacten met volwassenen in de vorm van individuele coachingsgesprekken. Jongeren worden hierdoor ook in gereedheid gebracht om meer van zichzelf te delen in groep en te onthullen hoe het leven voor hen is of is geweest.

Traumaverwerking

Eens er sterke werkrelaties zijn ontwikkeld, gaan in het *vierde niveau* jongeren in staat zijn om te beginnen delen over huidige of trauma's uit het verleden.

Na verloop van tijd biedt dit mogelijkheden om dieper te gaan, relevante issues die zich voordoen te bespreken en moeilijke levenservaringen opnieuw te bekijken.

Pas als jongeren met succes de eerste twee lagen van de het model doorlopen, voelen ze zich veilig genoeg, misschien voor de eerste keer, om na te denken en te verwoorden wat er met hen is gebeurd in het verleden. De soorten onthullingen die doorgaans naar voren komen, omvatten rouwverwerking, misbruik, verwaarlozing, mishandeling, uitbuiting, incest en/of huiselijk geweld.

Tijdens dit proces van traumaverwerking kan uitdagend gedrag terug opdagen. Jongeren gaan afhankelijk gedrag vertonen naar volwassenen waar ze een vertrouwensband mee hebben opgebouwd of gaan net dezelfde personen afkeuren en afwijzen.

Dit stelt de medewerkers in staat te werken met en / of waar nodig te verwijzen naar specialistische therapeutische interventies om de jongere te helpen bij het verwerken van traumatische ervaringen en verliezen. Tijdens de residentiële trainingsweek wordt ter plaatse met een therapeut gewerkt die mee die risico-inschatting maakt.

Werven van inzichten en processen rond bewustwording

Totdat de jongeren de eerste vier fasen hebben doorlopen, zijn ze mogelijk niet in staat om hun huidige situatie, hun gedrag volledig te begrijpen of om de impact of implicaties van hun misstappen te erkennen en aan te pakken. Als gevolg hiervan kunnen de medewerkers pas in *niveau 5* beginnen met het werken aan onderwerpen als consequente denkvaardigheden, empathie en herstelgericht werken.

Jongeren tonen zich rustiger en hebben meer inzicht in hun gedrag. De overtuigingen over zichzelf zijn meer uitgebalanceerd. Ze hebben behoefte aan het ontwikkelen van een "nieuwe ik", zelfvertrouwen, eigen denkprocessen en vaardigheden.

Zo worden in groepsessies hun misstappen uit het heden en het verleden overlopen. Ze worden uitgedaagd na te denken over resultaat/gevolg van acties en keuzes. Jongeren staan dan met een

coach stil bij hoe je woede anders kan aanpakken, wordt er rond schuldinzicht en empathie naar slachtoffers gewerkt en wordt er stilgestaan bij wat er nodig is om een “goed” leven te hebben.

Toekomst plannen

Door het *zesde niveau* hebben jongeren een toegenomen gevoel van zelfvertrouwen en een grotere acceptatie van hun capaciteiten en potentieel ontwikkeld. Jongeren nemen een “standpunt” in voor zichzelf van waaruit ze hun leven gaan leiden.

Desalniettemin hebben jongeren nog steeds een aanzienlijke hoeveelheid steun nodig in de vorm van doelen stellen, ondersteuning in het onderwijs en een gestructureerde benadering van vrije tijd en gemeenschapsleven om de kansen op duurzaam succes te maximaliseren.

Door in het natraject aan de slag te gaan met een persoonlijke coach kunnen jongeren ondersteund en gegidst worden in hun toekomstige plannen.

Op weekbasis worden ze opgevolgd in hun acties waarbij de coach opvolgt door te luisteren, te bekrachtigen, bij te sturen en eventueel correcties te plaatsen.

Resultaat boeken

In de *laatste fase* wordt erkend dat deze jongeren na verloop van tijd zelfredzaamheid kunnen bereiken en een gezond, onafhankelijk leven in de samenleving kunnen leiden met weinig of geen aanvullende ondersteuning om doelstellingen te behalen.

Naar het einde van het natraject laat de persoonlijke coach meer ruimte voor autonomie in de eigen keuze, binnen een context van ondersteuning. We bieden hierdoor een ondersteunend netwerk waarbij jongeren ruimte krijgen om te leren.

Als groep en bij uitbreiding met het ruimere netwerk worden hun resultaten op een groots evenement gevierd. Deze slotceremonie zet de jongeren in de spotlight en worden ze bekrachtigd en erkent door de samenleving voor hun geboekte resultaten en de hernieuwde manier van in het leven staan.

Figuur 1: Trauma Herstelmodel

5. Medewerkers

Vrijwillige medewerkers

Mede door de ondersteuning van vrijwillige medewerkers kunnen jongeren aan hun doelen werken en hun leven weer op het voor hen juiste spoor brengen.

Voor YAR Wonen Limburg en stad Antwerpen zijn er jaarlijks 56 in te vullen vrijwilligersfuncties.

Voor YAR Coaching zijn er 75 vrijwilligersfuncties voor 25 jongeren per programma nodig, met name voor de drie verschillende fasen: het voortraject, de intensieve residentiële trainingsweek en het natraject.

In totaal zijn er zo een 356 vrijwilligersfuncties per jaar.

Vrijwillige medewerkers dienen, elke keer als ze intekenen op een fase, deel te nemen aan een opleiding. Deze opleiding is fase specifiek en stelt de vrijwilliger in staat om zelf in persoonlijke ontwikkeling te gaan staan, vertrouwd te raken met de concepten en modellen en de juiste zijnsgrond te ontwikkelen om, binnen de filosofie van YAR Vlaanderen, jongeren te ondersteunen in het behalen van hun doelstellingen.

Professionele medewerkers

Het team van YAR Vlaanderen bestaat uit 15 mensen en dit om over alle programma's heen jaarlijks te werken met en voor ongeveer 136 jongeren en 250 vrijwillige medewerkers.

Directeur	1
Staf	2
Coaching Antwerpen	2
Coaching Limburg	2
Coaching Oost-Vlaanderen	2
Coaching Vlaams-Brabant Brussel	2
Wonen Antwerpen	2
Wonen Limburg	2

De competenties van de professionele medewerkers van YAR Vlaanderen zijn een combinatie van kennis, vaardigheden en attitude.

YAR Vlaanderen werkt vanuit vier belangrijke waarden:

- Wederzijds respect, erkenning, vertrouwen
- Waardering voor diversiteit op verschillende gebieden (leeftijd, geslacht, etnisch-cultureel, gender, geaardheid, leefwereld, beroep, socio-economisch profiel, enz.).
- Engagement
- Betrouwbaar handelen.

De visie van YAR Vlaanderen is gericht op verbindend werken en resultaatgericht coachen om het leven van jongeren terug op het spoor te zetten en dit door middel van:

- het voeren van coaching gesprekken en hanteren van diverse gesprekstechnieken;
- aandacht voor persoonlijkheidsontwikkeling, individuele doelen, vertrouwen, eigen verantwoordelijkheid en zelf bewust keuzes maken;
- het versterken van persoonlijk leiderschap.

Er wordt steeds gezorgd voor het uitbouwen en versterken van het netwerk.

Men inspireert, mobiliseert en activeert - niet enkel in het gehele netwerk maar ook naar de jongeren - alles door te stimuleren en vertrouwen te geven.

Er wordt gewerkt vanuit een grondhouding met volgende kenmerken:

- open (geen oordeel)
- positief
- warm
- discreet
- constructief
- waardierend

waarbij kansen en sterktes gezien worden en oplossingsgericht gedacht en handelen.